

บทที่ 4

การปรับปรุงองค์กรรัฐ เพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจ

จากการที่มีอิทธิพลจากภายนอกในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนา เศรษฐกิจของไทยที่สำคัญ ทั้งจากธนาคารโลกและสหรัฐอเมริกา ภายใต้คณะกรรมการ ของธนาคารโลกซึ่งเข้ามาสำรวจสถานะ เศรษฐกิจและการลงทุนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2501 ซึ่งได้เสนอรายงานการสำรวจชื่อ Expanding Private Investment for Thailand's Economic Growth ต่อ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และในช่วง ปลายปี 2501 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการโลกและคณะนักธุรกิจเอกชนจาก สหรัฐอเมริกามีเนื้อหาที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะส่วนของบทบาทที่จำกัดของรัฐ เช่น นโยบายส่งเสริมการลงทุนของเอกชน และแนวทางในทางพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นจึงมีการเสนอให้จัดตั้งและปรับปรุงหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรงคือ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานส่งเสริมการลงทุน สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติและบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในเวลาต่อมา หลังจากที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ยึดอำนาจเบ็ดเสร็จเมื่อ 20 ตุลาคม 2501 การลงทุนจากต่างประเทศก็ได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลได้ประกาศนโยบายส่งเสริมการลงทุนอันปรากฏอยู่ในประกาศ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 33 ดังนี้

- (1) รัฐจะไม่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมใหม่เพื่อแข่งขัน (กับเอกชน)
- (2) รัฐจะไม่โอนกิจการอุตสาหกรรมของเอกชนมาเป็นของรัฐ
- (3) รัฐจะให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ กับบริษัทเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศคือ

(3.1) ให้งดอาคารเข้าสำหรับเครื่องจักร ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ที่ใช้ในกิจการอุตสาหกรรม เมื่อเริ่มประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือเมื่อขยายงาน ขนาดใหญ่

(3.2) ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมเป็นบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในระยะเวลาดำเนินกิจการ ให้ตั้งวันไม่ต้องเสียภาษีเงินได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อันเป็นผลผลิตจากงานอุตสาหกรรมนั้นในระยะเวลาดำเนินการตามที่คณะกรรมการตามประกาศนี้จะได้ตกลงกำหนดให้ตามความเหมาะสม ซึ่งตั้งไม่เกิน 2 ปี และไม่เกิน 5 ปี

(3.3) อนุญาตให้ส่งผลิตภัณฑ์ออกนอกประเทศได้

(3.4) อนุญาตให้นำเงินออกนอกประเทศได้

(4) รัฐจะงดหรือลดการเก็บภาษีศุลกากรขาเข้าสำหรับวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ในกิจการอุตสาหกรรมและจำเป็นต้องสั่งมาจากต่างประเทศ งดหรือลดการเก็บภาษีศุลกากรขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกนอกประเทศ ให้ความคุ้มครองโดยห้ามสินค้าชนิดเดียวกันเข้าประเทศ

ภายใต้แนวนโยบายดังกล่าว ได้มีการก่อตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติในเวลาต่อมา โดยออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ปี 2503 และประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกเมื่อปี 2504 รวมทั้งออกพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรมเมื่อปี 2505 อันเป็นไปตามคำแนะนำของธนาคารโลกและผู้เชี่ยวชาญอเมริกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามคำแนะนำของธนาคารโลกและผู้เชี่ยวชาญอเมริกัน มีบรรดาผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการอเมริกันในองค์การยูซอม (United State Operations Mission) จะคอยกำกับดูแลและแนะนำรัฐบาลไทยอย่างใกล้ชิด

จอมพลสฤษดิ์ ได้ดำเนินการจัดระบบในสำนักนายกรัฐมนตรี เสียใหม่ให้รัดกุม เพื่อที่จะทำให้อำนาจในการวางนโยบายและควบคุมเข้ามารวมอยู่ในมือของตน เพราะนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนับว่าเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจมากที่สุดในวงการเมืองของไทย โดยจอมพลสฤษดิ์ได้เปลี่ยนแปลงลักษณะหลักของการเป็นนายกรัฐมนตรี จากลักษณะของการเป็นเสนาบดีคนหนึ่งที่หนึ่งมาเป็นลักษณะของผู้บริหารสูงสุดที่สำคัญ ซึ่งภายหลังจากการปฏิวัติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501

จอมพลสฤษดิ์ได้เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำให้การวางนโยบาย และการควบคุม ภายในโครงสร้างที่มีแบบแผนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลโดยตรง คำประกาศฉบับ สดท้ายของคณะปฏิวัติเมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2502 ก่อนการประกาศใช้ธรรมนูญ การปกครองฉบับวันที่ 28 มกราคม 2502 จึงได้กำหนดเงื่อนไขความจำเป็นในการ จัดระบบที่สำคัญของสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นใหม่ และให้อำนาจแก่จอมพลสฤษดิ์ที่จะใช้ ได้ตามที่เห็นเหมาะสม โดยในการประกาศธรรมนูญการปกครองได้ ทำให้ฐานะของ จอมพลสฤษดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีโดยนิตินัย ตามมาตรา 16 กล่าวว่ "จนกว่าจะได้ มีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี หัวหน้าคณะปฏิวัติทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีและประธาน ของคณะรัฐมนตรี" ธรรมนูญการปกครองดังกล่าวยังให้อำนาจสูงสุดในการบริหาร อย่างเต็มที่แก่จอมพลสฤษดิ์โดยความตามมาตรา 17 ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมี อำนาจที่จะออกคำสั่งกระทำการระงับหรือปราบปรามการกระทำที่อาจจะเป็นอันตราย ต่อความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์หรือละเมิดกฎหมายและระเบียบวินัย ด้วยความเชื่อ ในเรื่องความจำเป็นที่จะทำให้อำนาจบริหารรวมศูนย์ จอมพลสฤษดิ์ได้ตัดจำนวน รัฐมนตรีในคณะออกเป็นจำนวนมาก และแต่งตั้งบุคคลร่วมคณะจากผู้สนับสนุนตน โดย จอมพลสฤษดิ์มิได้ปฏิบัติตามการแต่งตั้งรัฐมนตรีช่วยว่าการและรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรีดังที่เคยปฏิบัติมาก่อน

รวมทั้งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ก็ได้กำหนด หลักการเพื่อปรับปรุงสำนักนายกรัฐมนตรีที่ขยายออกไปให้รัดกุม ประการแรก ได้มี การแต่งตั้งผู้ช่วยนายกรัฐมนตรี เพื่อช่วยนายกรัฐมนตรีในด้านการวางนโยบาย และ การบริหารให้มีประสิทธิภาพ ประการที่สองได้จัดตั้งสำนักงานสถาบันพัฒนาเศรษฐกิจ และให้ขึ้นอยู่กับสำนักกรัฐมนตรีเพื่อสามารถควบคุมการวางแผนด้านการพัฒนาได้โดย ตรง ประการที่สามนายกรัฐมนตรี และผู้ช่วยที่ได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจปกครองหน่วย งานต่างๆ ในสำนักนายกรัฐมนตรี (แต่เดิมนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจ ควบคุมร่วมกัน) และประการที่สี่ ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรีนี้ นายกรัฐมนตรีสามารถตั้งหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่ขึ้นตรงต่อการควบคุมดูแลด้วยตนเองโดยการประกาศเป็นทางการ อำนาจดังกล่าวทำให้จอมพลสฤษดิ์ ดำเนินการในฐานะผู้นำในด้านบริหารไว้ได้มั่นคงยิ่งขึ้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติที่ ออกใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2502 ยังได้กำหนดให้มีการจัดระเบียบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรีตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 57 นอกเหนือจากการให้อำนาจ

นายกรัฐมนตรีที่จะแต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ดำรงตำแหน่งบริหารในสำนักงานบริหารใหม่ๆ แล้ว ยังได้โอนหน่วยงานสำคัญๆ สองแห่งไปขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีการตั้งสำนักงานงบประมาณขึ้นโดยการโอนบุคลากรและงบประมาณของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังไปด้วย”

1. สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

1.1 ความเป็นมา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติ ประเทศไทยได้รับผลเสียหายจากสงครามเป็นอันมาก โดยเฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจ รัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในฐานะนายกรัฐมนตรี ขณะนั้นได้พยายามทำให้เศรษฐกิจของชาติฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด โดยการออกพระราชบัญญัติสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2493 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2493 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 10 เล่มที่ 67 วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2493) สำคัญของพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีสภาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ในส่วนคณะกรรมการสภานั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจ ตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีจำนวนไม่เกิน 20 คน ตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ สภาเศรษฐกิจมีหน้าที่ 3 ประการ คือ

(1) ให้ความเห็นและคำแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อประโยชน์แห่งความก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจของชาติ

(2) ชี้แจงให้รัฐบาลทราบถึงวิธีการอันเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ผดุงส่งเสริม และทำความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของชาติ ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้ ความชำนาญทางเทคนิค ผลแห่งการค้นคว้าหรือสำรวจ และสถิติต่าง ๆ ตลอดจนผลแห่งการปฏิบัติอันได้ทำมาแล้ว

(3) ทำหน้าที่รวบรวมการสถิติทั่วราชอาณาจักร ซึ่งดำเนินงานตามพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ.2495 ได้แก่ การจัดทำสำมะโนและการสำรวจต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นสำหรัการพัฒนาประเทศ

ในเวลาต่อมา จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้ส่งเรื่องนี้ให้สภาเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาพร้อมกับคณะกรรมการดำเนินการทำผังเศรษฐกิจของประเทศ ผลการพิจารณาปรากฏว่าทุก ๆ ฝ่ายต่างเห็นชอบที่จะให้มีการสำรวจเศรษฐกิจของประเทศ เพราะจะเป็นผลดีต่อการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว โดยเฉพาะการวางผังเศรษฐกิจของชาติ นอกจากนี้ยังเห็นว่าในการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป การอาศัยเงินจากงบประมาณแผ่นดินอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องอาศัยเงินกู้จากภายนอกด้วย ซึ่งในระยะนั้นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญก็คือ ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ หรือธนาคารโลก ซึ่งการขอกู้เงินจากธนาคารโลกนี้ จะต้องมีการพิจารณาโครงการที่จะขอกู้เงินแต่ละโครงการก่อน รวมทั้งสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศผู้ขอกู้ด้วย และเมื่อประเทศไทยต้องการที่จะขอกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อนำมาพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ก็ควรให้ความร่วมมือแก่ธนาคารโลกเพื่อจัดส่งคณะผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสำรวจเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลได้พิจารณาและเห็นชอบตามข้อเสนอดังกล่าว โดยคณะผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลก ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายไทยซึ่งตั้งขึ้นมาในรูปของคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการร่วมมือกับคณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก (ก.ส.ธ.) และคณะกรรมการบริหาร ก.ส.ธ. ทำการสำรวจภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย อยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งปีเต็ม โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2500 ถึงเดือนมิถุนายน 2501 คณะสำรวจได้ออกรายงานชื่อ "A Public Development Program for Thailand" ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาแปลเป็นภาษาไทยชื่อว่า "โครงการพัฒนาการของรัฐบาลสำหรับประเทศไทย" นอกจากรายงานฉบับดังกล่าวข้างต้น ผู้สำรวจยังได้ยื่นบันทึกข้อเสนอให้จัดตั้งสถาบันการวางผังเศรษฐกิจสำหรับประเทศไทยต่อรัฐบาลด้วย ข้อความตอนหนึ่งในบันทึกฉบับดังกล่าวได้ระบุไว้ว่า

"... ทรัพยากรที่นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ มีอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ ฉะนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นจากการแข่งขันในระหว่างกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่จะดึงเอาทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้เพื่อประโยชน์ตน ซึ่งต่างก็ถือว่าโครงการแต่ละโครงการของตนมีความสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ทั้งนี้ นอกจากว่าโครงการต่าง ๆ ที่แก่งแย่งกันเรียกร้องเอาเงินทุนไปดำเนินการดังกล่าวนี้ จะได้ถูกประเมินคุณค่า

และความสำคัญของโครงการว่ามีมากหรือน้อย โดยให้มีองค์การประสานงานแห่งหนึ่ง เป็นผู้กำหนดและแบ่งทรัพยากรแก่โครงการที่ได้รับเลือกให้ดำเนินการ ก็จะทำให้มีการเปลืองเปล่าในการใช้ คน ทุน และทรัพยากรอื่น ๆ น้อยกว่าที่ควรจะเป็น..."

"...ในปัจจุบันการพิจารณาโครงการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เพื่อที่จะเรียกเรื่องเอาเงินลงทุนสำหรับพัฒนาเศรษฐกิจ จะเกิดขึ้นก็ตอนตระเตรียมงบประมาณประจำปี ด้วยเหตุผลที่ว่า ค่าใช้จ่ายประจำจะได้ถูกพิจารณาพร้อมกันไปในเวลาเดียวกัน โดยวิธีนี้ทำให้การพิจารณาไม่สามารถแบ่งแยกให้เห็นได้เด่นชัดถึงความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น การบังคับความจำเป็นก็หาได้ถูกชี้ขาด ด้วยวิธีการหาความสำคัญของแต่ละโครงการตามวิธีประเมินค่าที่ถูกต้องไม่ แต่อาศัยแรงผลักดันผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นสำคัญ ทางแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวนั้นก็คือ การตั้งศูนย์กลางการวางแผนเศรษฐกิจขึ้น..."

ข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ได้ทำให้รัฐบาล และสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ เห็นพ้องต้องกันว่า สมควรที่จะได้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาประเทศอย่างถาวรขึ้น โดยรัฐบาลได้ออกประกาศพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2502 เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ.2502 ให้จัดตั้งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2502 ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503 และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2509 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

(1) สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และกรรมการอื่นที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมีหน้าที่พิจารณาข้อเสนอต่าง ๆ ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ภายใต้กำกับของการของคณะกรรมการบริหารเสนอเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการเศรษฐกิจตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย และเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีในกิจการที่เกี่ยวกับพัฒนาการเศรษฐกิจที่นายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา

(2) คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ประกอบด้วยเลขธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นกรรมการบริหารโดยตำแหน่งซึ่งต่อมาได้เพิ่มกรรมการบริหารโดยตำแหน่งขึ้นอีก คือ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และอธิบดีกรมวิเทศสหการ (ก.ศ.ว.ได้แยกตัวไปเป็นกรมวิเทศสหการเมื่อปี พ.ศ.2505) และคณะกรรมการอื่นที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารจะเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร มีอำนาจหน้าที่ตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะได้มอบหมายและกำกับการทำงานปฏิบัติงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

(3) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ มีฐานะเป็นกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ภายใต้กำกับของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญของหน้าที่ความรับผิดชอบได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะยาวเสนอรัฐบาล และปรับปรุงแผนพัฒนาดังกล่าวในระหว่างปีงบประมาณของแผนโดยการร่วมมือกับกระทรวง ทบวง กรม และทำการพิจารณาโครงการที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมของกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจในระหว่างปีและ เรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ทำ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นทบวงการเมือง ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2502 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2502 เป็นต้นไป โดยได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2493 เดิมเสีย ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดตั้งขึ้น เพื่อชี้แนะนโยบายอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ กำหนดจุดหมายแห่งพัฒนาการเศรษฐกิจ และจัดให้มีการประสานโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจของกระทรวงทบวงกรมในรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ของทางราชการให้เป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยมีสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นเจ้าหน้าที่ เตรียมงานขั้นวิชาการ ศึกษาภาวะเศรษฐกิจและฐานะทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ วิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติที่จะนำมาใช้ในการลงทุน ตลอดจนสำรวจผลงานตามโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และ

กรรมการอื่น ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้น และเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษา สภานี้มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเศรษฐกิจตามที่คณะรัฐมนตรีจะได้มอบหมาย และพิจารณาข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เกี่ยวกับการที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ แล้วทำความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรี กับมีหน้าที่เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีในกิจการเกี่ยวกับพัฒนาการเศรษฐกิจตามที่นายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ มีหน้าที่ดังนี้

1. วิเคราะห์ และศึกษาภาวะเศรษฐกิจเพื่อเสนอ ต่อสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งจุดหมายแห่งพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและพัฒนาการเศรษฐกิจ
2. พิจารณาแผนการ และโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจของกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจนั้น กับจัดประสานแผนการและโครงการเหล่านั้นเพื่อวางแผนการส่วนรวมสำหรับระยะ เวลาหนึ่งตามจุดหมายแห่งพัฒนาการเศรษฐกิจตามกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ และตามลำดับความสำคัญก่อนหลังในการใช้ทรัพยากรนั้น แล้วเสนอต่อสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
3. ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับกำลังเงินและทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอยู่ และที่อาจหามาได้ และเสนอต่อสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งวิธีทางที่จะสนองความต้องการด้านการเงินของรัฐบาล
4. จัดทำข้อเสนอโดยหารือกับกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาลที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดิน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายประจำปีของกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ สำหรับสินทรัพย์ถาวรที่เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ รวมทั้งจำนวนเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการนี้ โดยจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินก็ดี หรือจากเงินกู้ยืม เงินกำไรที่ได้สะสมไว้ หรือเงินอื่นใดก็ดี

5. สํารวจรายจ่ายที่จ่ายจริง และที่ขอจ่ายสำหรับการบำรุงรักษา สิ้นทรัพย์ถาวรที่ใช้ในการพัฒนาการเศรษฐกิจ เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไข รายจ่ายเหล่านั้นเท่าที่จำเป็นให้เกิดประสิทธิภาพในการบำรุงรักษาสิ้นทรัพย์นั้น ๆ
6. สํารวจรายจ่ายที่จ่ายจริง และที่ขอจ่ายสำหรับการจัดบริการทาง เศรษฐกิจ เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขรายจ่ายเหล่านั้นเท่าที่จำเป็น
7. พิจารณาคําเสนอขอความช่วยเหลือที่ขอจากต่างประเทศในทาง วิชาการทางการเงิน และการกู้ยืม พิจารณาคําเสนอขอความช่วยเหลือเพิ่มเติมให้ คำแนะนำเกี่ยวกับโครงการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และดำเนินการอัน จำเป็นร่วมกับกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ เพื่อประสานงาน เกี่ยวกับการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และการเสนอขอความช่วยเหลือที่ ขอจากต่างประเทศนั้น สํานักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติอาจเสนอให้ขอ ความช่วยเหลือเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรก็ได้
8. สํารวจและรายงานเกี่ยวกับผลงานตามโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจ ของกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ ให้เร่งระงับ หรือปรับปรุง หรือเลิกสัมโครงการอันหนึ่งอันใดเมื่อเห็นสมควร
9. พิจารณาและจัดทำข้อเสนอ เกี่ยวกับแผนการและโครงการพัฒนา การเศรษฐกิจ แล้วเสนอต่อสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
10. พิจารณาและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแผนการ และโครงการพัฒนา การเศรษฐกิจของบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใด ๆ ซึ่งมีใช้รัฐวิสาหกิจ แต่รัฐบาลมี ทุนร่วมอยู่ด้วย และบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นๆ ยอมรับปฏิบัติตามโครงการพัฒนา การเศรษฐกิจเสมือนเป็นรัฐวิสาหกิจ
11. ปฏิบัติการอื่นใด ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสภาพัฒนา การเศรษฐกิจแห่งชาติ หรือสํานักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

ข้อเสนอ คำแนะนำ และความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแล้ว
ในข้อใดที่มีได้กำหนดให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เสนอต่อสภาพัฒนา
การเศรษฐกิจแห่งชาติ ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาตินำเสนอต่อคณะ
รัฐมนตรี ทั้งนี้ โดยมีเลขานุการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นผู้ควบคุมดูแล
โดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

นอกจากนี้ ยังมีกรรมการบริหารอีกคณะหนึ่ง ประกอบด้วยเลขานุการ
สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และกรรมการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้นปฏิบัติ
การตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะได้รับมอบหมาย และให้กำกับการปฏิบัติงาน
งานในหน้าที่ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย และมีอนุกรรมการ
อีกหลายคณะ พิจารณาและปฏิบัติการตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติหรือคณะ
กรรมการบริหารจะได้มอบหมายให้ดำเนินการ เพื่อให้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
ไปสู่จุดหมายตามโครงการที่ได้วางไว้ รวมทั้งยังได้แบ่งส่วนราชการใหม่ซึ่งแตกต่าง
ไปจากสมัยที่เป็นสภาเศรษฐกิจแห่งชาติเดิม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนการวาง
ผังพัฒนาการเศรษฐกิจ ส่วนรายได้ประชาชาติ และสำนักงานสถิติกลางและตั้งกอง
พิเศษอีก 1 กอง คือกองการร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับต่างประเทศ
(ก.ศ.ว.) และในปี พ.ศ. 2505 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติก็ได้
ปรับปรุงส่วนราชการภายในใหม่อีกครั้งหนึ่งโดยมีส่วนราชการซึ่งประกอบด้วยส่วนวาง
แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ส่วนรายได้ประชาชาติ สำนักงานสถิติกลางและส่วนการ
ร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการต่างประเทศ (ในปี พ.ศ. 2506 เป็นผลให้ส่วน
การร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับต่างประเทศ (ก.ศ.ว.) แยกตัวออกไป
จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ตั้งเป็นกรมเรียกว่ากรมวิเทศสหการ
ขึ้นอยู่กับกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และสำนักงานสถิติกลางแยกตัวออกไปจาก
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ตั้งเป็นสำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้แบ่ง
ส่วนราชการใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วยส่วนราชการ 2 ส่วน คือ ส่วน
วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และส่วนรายได้ประชาชาติ)

2 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม

2.1 ความเป็นมา

หน่วยงานสำนักงานส่งเสริมการลงทุน ถือเป็นกลไกของรัฐที่สำคัญที่สุดในฐานะหน่วยงานกลางระดับนโยบายและปฏิบัติการในการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นจากการประกาศใช้ พ.ร.บ. ส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2491 จวบจนถึง พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2505 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งการบริหารโดยระบบคณะกรรมการหรือ "คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน" โดยในระยะแรกยังไม่มีการจัดตั้ง "สำนักงาน" หรือหน่วยงานระดับกรมที่จะรับผิดชอบงานธุรการและเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าวแต่อย่างใด (ซึ่งปี พ.ศ. 2508 ได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน และให้มีการจัดตั้ง "สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม" ขึ้น และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน")

การบริหารงานของรัฐในการส่งเสริมการลงทุน เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะในปี พ.ศ. 2497 จากการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497" ขึ้น ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม" โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ซึ่งรวมถึงการให้สิทธิและประโยชน์ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจแก่ผู้ลงทุน ในกิจการที่รัฐเห็นว่าสำคัญและจำเป็นแก่เศรษฐกิจของประเทศ และต่อมารัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 31 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2501 เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการนำเครื่องจักรและวัตถุดิบเข้ามาจากต่างประเทศ" อีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 มีบทบัญญัติไม่เหมาะสมและรัดกุมเพียงพอ ทำให้การดำเนินงานเป็นที่ล่าช้า และยังไม่ให้ความสะดวกเพียงพอที่จะชักจูงให้เอกชนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศลงทุนประกอบการอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมาย รัฐ

บาลจึงได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 33 ลงวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2501 แทนพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 และได้มีการแต่งตั้ง "คณะกรรมการที่ปรึกษาเศรษฐกิจ" ขึ้น รับผิดชอบการบริหารงานการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาเศรษฐกิจดังกล่าว มีอำนาจอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน และการให้สิทธิประโยชน์ รวมทั้งการคุ้มครองการลงทุนด้วย นอกจากนี้ยังได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 47 ลงวันที่ 12 มกราคม 2502 ให้สิทธิและประโยชน์ด้านการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพิ่มขึ้นตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเศรษฐกิจจะเห็นสมควร อีกด้วย^{๑๐} และต่อมาในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการตรา "พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2503" ขึ้นใช้บังคับ โดยเพิ่มสิทธิและประโยชน์แก่ผู้ลงทุนให้มากขึ้น ส่วนกิจการที่จะได้รับการส่งเสริมหรือไม่อย่างนั้น ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัตินี้ได้มีการตั้ง "คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม" ขึ้น และมี "คณะกรรมการบริหาร" ทำหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม จนถึงปี พ.ศ. 2505 ก็ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2505 ขึ้นแทน ซึ่งมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 อำนาจหน้าที่

เมื่อพิจารณาภาพรวมของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ แล้วอาจสรุปได้ดังนี้ คือ

(1) เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในด้านการลงทุน เพราะ เป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน กำหนดนโยบายประเภทของการและเขตการลงทุน รวมทั้งอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนอื่น ๆ ภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2503 อันมีลักษณะเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติการมากกว่าระดับนโยบาย จึงทำให้ ส.ก.ท. มีภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบและเกี่ยวเนื่องในหลายกิจกรรม และทำให้ต้องมีบทบาทในหลายลักษณะ กล่าวคือ มีบทบาทในการวางแผนการลงทุน บทบาทในฐานะผู้เผยแพร่รณรงค์ชักจูงให้มีการลงทุน ผู้ปฏิบัติการในการวิเคราะห์โครงการ ผู้ตัดสินใจในการอนุมัติและอนุญาตต่าง ๆ

เป็นผู้ให้บริการและอำนวยความสะดวก เป็นผู้กำกับตรวจสอบ ควบคุม รวมทั้งเป็นผู้ติดตามประเมินผลการส่งเสริมการลงทุนด้วยเป็นต้น

(2) สิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่มีผู้ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกเหนือจากการที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกือหนุน และการรณรงค์ชักจูงอย่างกว้างขวางและสิ่งจูงใจอื่น ๆ แล้วก็คือนโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่มุ่งเน้นการให้ "สิทธิและประโยชน์" ในหลาย ๆ ด้านแก่ผู้ได้รับการส่งเสริม กล่าวคือ การให้สิทธิและประโยชน์ในด้านภาษีอากร ภาษีการค้า สิทธิประโยชน์ในการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน และการทำงานของคนต่างด้าว รวมทั้งได้รับการคุ้มครองดูแลและหลักประกันอื่น ๆ

นโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่ดำเนินการอยู่ทั่วไปนั้นมี 3 แนวทาง คือ (1) เน้นการให้สิทธิและประโยชน์ (2) เน้นการรณรงค์ชักจูง และ (3) เน้นการให้บริการและอำนวยความสะดวก สำหรับกรณีของประเทศไทยใช้แนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 เป็นหลัก โดยมีแนวทางที่ 3 เป็นส่วนเสริม

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า "คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม มิได้มีอำนาจอนุมัติการส่งเสริม แต่หากคณะกรรมการฯ เห็นควรให้ผู้ลงทุน (ผู้ยื่นคำขอ) รายใด ได้รับการส่งเสริม ก็จะต้องนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติโดยคณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่ในเฉพาะการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้สิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ" เท่านั้น ซึ่งต่อมาในปี

พ.ศ. 2505 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2505 ขึ้น โดยได้แก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนที่สำคัญ คือ^{๑๖}

- 1) มีการแบ่งประเภทกิจการที่อยู่ภายในข่ายได้รับการส่งเสริมออกเป็น 3 ประเภท คือ ก. ข. ค. โดยให้สิทธิและประโยชน์มากแก่กิจการในประเภท ก. และลดหลั่นไปในประเภท ข. และ ค.

- 2) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม มีอำนาจอนุมัติ การส่งเสริมการลงทุนโดยไม่ต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีอนุมัติ
- 3) มีคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมการลงทุนฯ ทำหน้าที่ดำเนินกิจการ ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนฯ และปฏิบัติงาน ธุรการอื่น ๆ

3 สำนักงานงบประมาณ

3.1 ประวัติความเป็นมา

เมื่อกรมพระคลังมหาสมบัติได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกระทรวงเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2433 ในรัชกาลที่ 5 ก็ได้จัดให้มีกรมที่สำคัญกรมหนึ่ง คือ กรมบัญชีกลาง ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. 2469 ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีการแบ่งส่วนราชการของกรมบัญชีกลางใหม่ให้เหมาะสมกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น โดยจัดแบ่งออกเป็น 6 กอง กองหนึ่งในจำนวนนี้คือ กองงบประมาณ โดยกำหนดงานในหน้าที่ไว้ดังนี้ คือ การตรวจจ่ายฎีกา เบิกค่าใช้จ่ายการจรและเงินพิเศษที่เบิกจ่ายในงบประมาณ รักษางบประมาณ รักษาวิธีการที่เกี่ยวกับงบประมาณ ท่างงบประมาณแผ่นดินและรักษาลายเซ็นนาม และการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกองงบประมาณเป็น แผนกงบประมาณ สังกัดกองค่าใช้จ่ายและการจร กรมบัญชีกลาง แต่ในปีถัดมา รัฐบาลได้พิจารณาเห็นความสำคัญของงานงบประมาณอีก แผนกงบประมาณจึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกองเช่นเดิม ซึ่งกองงบประมาณในครั้งนั้น ได้รับมอบหน้าที่จัดทำ งบประมาณแผ่นดินประจำปีโดยตรง แต่ก็ยังเป็นลักษณะรวบรวมประมาณการรายจ่าย ของกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ การพิจารณาและวิเคราะห์ค่าของบ ประมาณได้ใช้วิธีการที่ไม่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมากนัก นอกจากนี้ก็ยังทำหน้าที่ ควบคุมการเบิกจ่ายเงินของส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบด้วยและ ต่อจากนั้นกองงบประมาณก็มีบทบาทเพิ่มขึ้น มีแผนกมากขึ้นกว่าเดิม พร้อมด้วยอัตรา กำลังที่สูงขึ้นโดยลำดับจนถึงปี พ.ศ. 2499 สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือทาง วิชาการพร้อมกับแนะนำให้ปรับปรุงบทบาทสถานภาพของหน่วยงานนี้ ครั้นถึงปี พ.ศ. 2501 จึงได้เลื่อนฐานะเป็นส่วนการงบประมาณ แต่ยังคงสังกัดกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังเช่นเดิม^{๑๑}

ภายหลังการปฏิวัติแล้ว กองบัญชาการคณะปฏิวัติได้จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายการคลังและงบประมาณขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับการคลังต่าง ๆ คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาเห็นว่า เรื่องงบประมาณนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายอันสำคัญยิ่ง และต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างเด็ดขาด กว้างขวาง งานงบประมาณจึงไม่เหมาะสมที่จะเป็นงานของกรมบัญชีกลาง ควรจะจัดตั้งเป็นสำนักงานขึ้นต่างหาก มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามแบบธรรมเนียมที่ดีเยี่ยมอารยประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งสำนักงานงบประมาณ (Budget Bureau) สังกัดอยู่ในสำนักบริหารของประธานาธิบดี (The Executive Office of the President) สำนักงบประมาณของสหรัฐอเมริกา นี้ นอกจากจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการงบประมาณของรัฐบาลกลาง (Federal Government) แล้ว ยังทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ประธานาธิบดีเพื่อปรับปรุงการบริหารงานของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการเงินและการบัญชี ตลอดจนชี้แจงให้ความกระจ่างแก่หน่วยราชการอื่น ๆ ที่มีปัญหาในด้านระเบียบหรือกฎหมาย และดำเนินการประสานงานกับปรับปรุงการสถิติต่าง ๆ ด้วย ความคิดเห็นของคณะกรรมการฝ่ายการคลังและงบประมาณของกองบัญชาการคณะปฏิวัตินี้ได้รับความสนับสนุนจาก PAS อย่างเต็มที่ในที่สุดเมื่อยุบเลิกกองบัญชาการคณะปฏิวัติ และได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นแล้ว รัฐบาลก็ได้ตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2502 ขึ้น โดยมีสำนักงานงบประมาณสังกัดอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรีด้วย ดังนั้นสำนักงานงบประมาณของประเทศไทยจึงถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 และได้ลงมือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณในรูปแบบและแบบใหม่ นับแต่ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2502 เป็นต้นมา^{๑๔}

เหตุผลที่โอนสำนักงานงบประมาณมาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี พอสรุปได้ดังนี้^{๑๕}

(1) นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารนั้น เป็นผู้รับผิดชอบและทราบนโยบายการบริหารประเทศของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้ดีที่สุดใน จึงเป็นผู้เหมาะสมที่สุดที่จะกำหนดโครงการปฏิบัติงานและโครงการใช้จ่ายเงิน

(2) ถ้าให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณางบประมาณแล้ว ก็จะไม่เกิดประสิทธิภาพเต็มที่ ทั้งนี้ เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีฐานะเท่ากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทั้งหลาย เพราะฉะนั้นอำนาจการพิจารณาหรือตัดทอนรายจ่ายที่กระทรวงต่างๆ เสนอขอมาจึงมีผลไม่เด็ดขาดหรือเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ดี เหมือนกับการให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา เพราะนายกรัฐมนตรีมีฐานะสูงกว่ารัฐมนตรีทั้งหลาย

(3) เป็นการรวมศูนย์งบประมาณของทุกกระทรวง ทบวง กรมมาไว้ ณ จุดเดียว ซึ่งย่อมง่ายและปฏิบัติงานได้ดีโดยมีประสิทธิภาพ

(4) ในระบอบการปกครองโดยรัฐสภา นายกรัฐมนตรีไม่เฉพาะแต่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารเท่านั้น แต่ยังเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภาด้วย ฉะนั้น ความคิดหรือการเสนอแนะต่างๆ ของนายกรัฐมนตรีจึงมีน้ำหนักมากที่สุด และย่อมจะทำให้พระราชบัญญัติงบประมาณเรียบร้อยได้ดีทางรัฐสภาด้วย

(5) เป็นไปตามหลักของ "Strong Executive" หรือ "Strong Prime Minister" ซึ่งประเทศไทยใช้อยู่หลังจากการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. 2501 แล้ว ทั้งนี้ดังจะเห็นได้จาก บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502 ซึ่งนายกรัฐมนตรี มีอำนาจกว้างขวางมากอย่างไม่เคยมีมาก่อนตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เลย

3.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงบประมาณ

สำนักงบประมาณมีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังนี้^{๑๖}

1. จัดทำและเสนองบประมาณประจำปีต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อคณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภา โดยดำเนินการพิจารณาจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้แก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปโดยประหยัด รวมทั้งให้สอดคล้องกับแผนงานในการพัฒนาประเทศและนโยบายรัฐบาล

2. ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ โดยการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดและการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณ ได้ใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ในการตั้งงบประมาณและการกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือเป็นหลักปฏิบัติในการบริหารและใช้จ่ายเงินแผ่นดิน เพื่อมิให้เกิดการรั่วไหลหรือสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์

3. เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการคลังและงบประมาณ เพื่อเป็นข้อประกอบการพิจารณาของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี

4. ศึกษา วิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับระบบและวิธีการงบประมาณ การบริหารพัสดุและระบบงานและการบริหาร

5. กำหนดมาตรฐานงบประมาณ อาทิ มาตรฐานและราคาครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง Standard Cost และ Unit Cost เป็นต้น เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการจัดทำและควบคุมงบประมาณให้มีความเหมาะสม ประหยัด และเกิดประโยชน์มากที่สุด

6. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เพื่อจะขจัดปัญหาที่เกี่ยวกับงบประมาณอันก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรี

7. ให้คำแนะนำและข้อหารือเกี่ยวกับการงบประมาณแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

นับตั้งแต่เริ่มสถาปนาสำนักงบประมาณเป็นต้นมาได้มีการปรับปรุงระบบและวิธีการงบประมาณมาเป็นระยะๆ ทั้งนี้เพื่อให้วิธีการงบประมาณมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ ซึ่งในที่นี้จะขอเน้นให้เห็นเฉพาะการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ดังนี้^{๑๗} คือ ปี พ.ศ. 2502 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณและได้กำหนดระเบียบการปฏิบัติ

เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย พ.ศ.2502 และในปี พ.ศ.2503 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขทั้งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย พ.ศ.2502 คือพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณกำหนดให้มีการตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง และระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย พ.ศ.2502 ได้กำหนดรายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเป็น 10 หมวดรายจ่าย คือ หมวดเงินเดือน หมวดค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทน หมวดค่าใช้สอย หมวดค่าวัสดุ หมวดค่าครุภัณฑ์ หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายจ่ายอื่น นอกจากนี้ได้กำหนดให้การขอเงินประจำงวดในแต่ละหมวดรายจ่าย ต้องแสดงรายการ และรายละเอียดตามระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-item Budget) ส่วนในคำขอตีงงบประมาณของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจได้แสดงจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายที่ขอตีงสำหรับแผนงาน งาน/โครงการนั้น ๆ ตามหมวดรายจ่ายต่าง ๆ

3.3 การจัดองค์กร

วิวัฒนาการด้านโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงบประมาณ นับตั้งแต่การสถาปนาเมื่อปี พ.ศ.2502 สำนักงบประมาณได้มีการพัฒนาด้านดังกล่าวนับรวมได้ทั้งหมด 3 ครั้ง ในช่วงรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์^{๑๔} กล่าวคือ

ครั้งที่ 1 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2502

สำนักงบประมาณได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง ประกอบด้วย

- (1) กองกลาง
- (2) กองวิทยาและกฎหมายการคลัง
- (3) กองแบบพิธี
- (4) กองงบประมาณฝ่ายการเมือง
- (5) กองงบประมาณฝ่ายเศรษฐกิจ
- (6) กองงบประมาณฝ่ายสังคม
- (7) กองงบประมาณฝ่ายรัฐพาณิชย์

และในปลายปี พ.ศ.2504 จึงได้จัดตั้งหน่วยจัดวางระบบงาน (O&M Unit) ขึ้น โดยมีฐานะต่ำกว่ากองแต่สูงกว่าแผนก

ครั้งที่ 2 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2505

สำนักงบประมาณได้ปรับบทบาทภารกิจเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และได้ปรับหน่วยจัดวางระบบงานเป็นหน่วยงานระดับกอง พร้อมกับได้จัดจำแนก รวมงานด้านการวิเคราะห์งบประมาณใหม่ โดยแยกตามลักษณะงานเป็นด้าน ๆ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 9 กอง ดังต่อไปนี้

- (1) กองกลาง
- (2) กองวิทยาและกฎหมายการคลัง
- (3) กองจัดวางระบบงาน
- (4) กองแบบพิธี
- (5) กองงบประมาณฝ่ายการเมือง
- (6) กองงบประมาณฝ่ายบริหาร
- (7) กองงบประมาณฝ่ายเศรษฐกิจ
- (8) กองงบประมาณฝ่ายสาธารณูปการ
- (9) กองงบประมาณฝ่ายรัฐพาณิชย์

ครั้งที่ 3 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2505

สำนักงบประมาณได้ปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร โดยแยกงานด้านการวิเคราะห์ (Line) และงานด้านวิชาการ (Staff) ออกจากกัน และเพิ่มตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ 2 ตำแหน่ง เพื่อดูแลงานที่เพิ่มมากขึ้น สำหรับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่ปรับปรุงในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วยหน่วยงานระดับกอง จำนวน 10 กอง คือ

(1) กองกลาง

ก. ส่วนวิชาการ ได้แก่

- (2) กองวิทยาและกฎหมายการคลัง
- (3) กองประมวลรายรับ
- (4) กองจัดวางระบบงาน
- (5) กองตรวจและรายงาน

ข. ส่วนวิเคราะห์ ได้แก่

- (6) กองงบประมาณฝ่ายการเมือง
- (7) กองงบประมาณฝ่ายบริหาร
- (8) กองงบประมาณฝ่ายเศรษฐกิจ
- (9) กองงบประมาณฝ่ายสาธารณูปการ
- (10) กองงบประมาณฝ่ายรัฐพาณิชย์

4 บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

4.1 ความเป็นมา

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติ รัฐบาลของประเทศไทยกำลังพัฒนาหลายประเทศ ได้ตัดสินใจที่จะส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา เศรษฐกิจให้เจริญในอัตราเร็วขึ้น โดยใช้มาตรการต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้ง ธนาคารอุตสาหกรรมเพื่อสนับสนุนการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งประเทศไทยก็มีการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวขึ้นเช่นกัน ภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งธนาคารอุตสาหกรรม เมื่อ พ.ศ. 2495 ภายใต้วัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือกิจการอุตสาหกรรมในรูป การให้ยืม ธนาคารอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นได้รับทุนที่รัฐบาลมอบให้ 20 ล้านบาท และ เงินกู้จากกระทรวงการคลังในอัตราดอกเบี้ยต่ำอีกเพียง 5 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม

ธนาคารแห่งนี้ต้องประสบปัญหาในการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ไชยยงค์ ผู้จัดการธนาคารอุตสาหกรรมในขณะนั้น จึงได้ดำริที่จะเปลี่ยนสภาพของธนาคารให้เป็นสถาบันเอกชน และในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2500 รัฐบาลจึงพิจารณาให้เปลี่ยนธนาคารอุตสาหกรรมเป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาและให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินแก่อุตสาหกรรม โดยดำเนินงานตามแนวทางภาคเอกชน จนกระทั่งวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 รัฐบาลจึงได้ออกประกาศพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ส่วนธนาคารอุตสาหกรรมนั้นให้ชำระบัญชีโอนสินทรัพย์สุทธิแก่บริษัท การก่อตั้งบริษัทซึ่งได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล ให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจากธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา (ธนาคารโลก) และกองทุนที่ตั้งขึ้นตามแผนการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา (ชื่อย่อว่า เอ.ไอ.ดี.-สหรัฐ) และเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2503^{๑๔}

4.2 อำนาจและหน้าที่

บริษัทฯ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติคือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม และช่วยเหลือในการพัฒนาตลาดทุนในประเทศไทย กล่าวโดยสรุปคือ มาตรา 11 ของพระราชบัญญัติบริษัทได้กำหนดวัตถุประสงค์ของบริษัทไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือการจัดตั้ง การขยาย และการปรับปรุงให้ทันสมัย ซึ่งการธุระอุตสาหกรรม ส่วนเอกชนและ
2. สนับสนุนและดำเนินการให้มีทุนส่วนเอกชนทั้งในและนอกราชอาณาจักร เข้าร่วมในการธุระอุตสาหกรรมส่วนเอกชน รวมทั้งการรวมเงินทุนและช่วยพัฒนาตลาดทุน

แม้ว่าบริษัท จะเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นใหม่และยังไม่ใช่รัฐจัดอย่างแพร่หลายก็ตาม แต่เมื่อเริ่มเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2503 ก็ปรากฏว่าได้มีบรรดานักอุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้ความสนใจยื่นความจำนงขอู้เงินจากบริษัทในปีแรกนี้เป็นจำนวนถึง 68 ราย โดยในจำนวนที่ขอู้นี้มีเพียง 12 รายเท่านั้นที่บริษัทรับไว้

และอีก 14 ราย อยู่ในระหว่างการพิจารณา และมีโรงงานเสถียรภาพอุตสาหกรรม (นางอุบล จุลไพบูลย์ เป็นเจ้าของ) ประกอบอุตสาหกรรมผลิตถ้วยชามและภาชนะดินเผาต่าง ๆ เป็นอุตสาหกรรมรายแรกที่บริษัทให้กู้ยืมเงินเป็นจำนวน 2 ล้านบาท (อุตสาหกรรมรายนี้ ได้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างน่าชื่นชม และได้รับเงินกู้จากบริษัทต่อมา รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง) ซึ่งการที่บริษัทให้เงินกู้แก่อุตสาหกรรมเพียง 1 ราย ในปีแรกของการเปิดดำเนินการนั้น ก็เนื่องจากรับครั้งแรกที่ตั้งบริษัทจำเป็นต้องมีการวางระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยเรียบร้อย การพิจารณาให้กู้เงินจึงเหลือระยะเวลาเพียงประมาณครึ่งปีเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2504 มีผู้ยื่นความจำนงขอเงินกู้จากบริษัทอีก 25 ราย รวมคำร้อง 26 ราย ที่ค้างพิจารณาจากปี 2503 ด้วยแล้ว ในปีนี้บริษัทได้อนุมัติเงินกู้เพียงจำนวน 8 ราย ปฏิเสธ 39 ราย ผู้กู้ขอถอนเรื่อง 1 รายและอยู่ในระหว่างการพิจารณา 5 ราย รวมเงินกู้ที่อนุมัติทั้งสิ้น 11.3 ล้านบาท บริษัทที่ได้รับการอนุมัติจากบริษัทดังกล่าว ประกอบด้วย

1. บริษัทไทยแลนด์พาณิชย์ จำกัด ประกอบอุตสาหกรรมผลิต ถ่านไฟฉาย ยากันยุง ผงชูรส และ ซี.ดี.ที.
2. บริษัทสยามเมมโม จำกัด ประกอบอุตสาหกรรมผลิตกรดซัลเฟอร์ริก และ ไอเสียม
3. บริษัทยานยนต์ จำกัด ประกอบอุตสาหกรรมผลิต เครื่องอะไหล่รถยนต์
4. บริษัทไทยพลาสติก จำกัด ประกอบอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก
5. บริษัทไทยอิมพอร์ต จำกัด ประกอบอุตสาหกรรมผลิตฝ้ายนึ่งเบลล็ค
6. บริษัทอุดมพร จำกัด ประกอบอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์ยา
7. นางอุบล จุลไพบูลย์ (โรงงานเสถียรภาพอุตสาหกรรม) ประกอบอุตสาหกรรมผลิตถ้วยชามและภาชนะดินเผาต่าง ๆ

ทั้งนี้การที่บริษัทให้กู้เป็นจำนวนน้อยราย ก็เพราะการให้กู้ของบริษัทมีกำหนดเป็นระยะปานกลางและระยะยาว เช่น ระยะ 5 ปี ถึง 10 ปี ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งใหม่มากสำหรับประเทศไทยในขณะนั้น ดังนั้น การพิจารณาค่าของเงินจึงจำ

เป็นต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบ และจะต้องติดตามควบคุมดูแลให้ใกล้ชิด โดยมี ความประสงค์จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กู้เท่าที่จะทำได้ เพื่อให้โครงการที่ได้รับ อนุมัติมีผลสำเร็จ และในการติดตามควบคุมดูแลธุรกิจของผู้กู้ ก็จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสร้างผลสำเร็จได้เต็มที่ ขณะที่บริษัทเพิ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นใหม่ จึงขาดผู้เชี่ยวชาญในด้านอุตสาหกรรม และวิศวกรรม โดยบริษัทได้หาผู้เชี่ยวชาญ มาช่วยปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว รวมทั้งทางยูซอมก็ได้ว่าจ้างสำนักงานบัญชีแยกและ สหાય ซึ่งเป็นสำนักงานวิศวกรในประเภทต่าง ๆ มาประจำบริษัทด้วย และต่อมา ในปี พ.ศ. 2505 บริษัทได้อนุมัติเงินกู้ไปรวม 16 ราย คิดเป็นเงิน 21.8 ล้านบาท ในปีนี้ได้มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนและวิธีดำเนินงานต่างๆ ไป 3 ประการ ที่สำคัญคือ

(1) การแก้ไขแบบคำร้องขอเงิน เพื่อให้ผู้ขอกู้สามารถกรอกคำ ร้องได้โดยสะดวกขึ้น

(2) การบรรจุพนักงานเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 25 คน ซึ่งแต่เดิมมีอยู่เพียง 17 คน ทำให้การดำเนินงานรวดเร็วขึ้นทั้งในด้านพิจารณา คำร้องขอเงิน การทำสัญญา การเบิกจ่ายเงิน และควบคุมเงิน

(3) การจัดหาผู้ชำนาญชาวต่างประเทศทางด้านจัดการโรงงาน ไปช่วยพิจารณาปัญหาในโรงงานของผู้กู้ อันเป็นการช่วยเหลือผู้กู้ให้ดำเนินงานลุล่วง ไปเป็นผลสำเร็จ และสามารถชำระเงินคืนแก่บริษัทได้

นอกจากนี้ บริษัทยังได้จัดพิมพ์เอกสารโฆษณาเป็นภาษาไทย เพื่อเป็น การเผยแพร่กิจการของบริษัทให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางทั่วประเทศ รวมทั้งได้มีการ ประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อลงมติเพิ่มทุนเรือนหุ้นจาก 20 ล้านบาท เป็น 100 ล้านบาท และดำเนินการออกหุ้นใหม่อีก 23,900 หุ้น (มูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท) โดยให้ ชำระเงินเต็มมูลค่าเพื่อเพิ่มทุนที่ชำระแล้วจาก 6,100,000 บาท ขึ้นเป็น 30,000,000 บาท ทั้งนี้เพื่อให้เป็นพื้นฐานสำหรับการที่บริษัทจะขอเงินมาดำเนินการ ส่งเสริมอุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้แก้ไขมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพิ่มวงเงินค้ำประกันเงินกู้ที่บริษัทกู้ยืมจากต่างประเทศจาก 40 ล้านบาท เป็น 200 ล้านบาทอีกด้วย^{๖๐}

กล่าวโดยสรุปนอกเหนือจากการที่รัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาขึ้นดังได้กล่าวมาแล้วในบทแรกจะสำเร็จลุล่วงสมกับมุ่งหมายของรัฐบาลได้นั้น ยังต้องอาศัยหน่วยงานองค์การ และสถาบันดังต่อไปนี้

(1) กระทรวงทบวงกรมซึ่งมีหน้าที่บริหารงานตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ (Government Operating Agencies) ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องกำหนดโปรแกรมและโครงการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อนำไปปฏิบัติให้ได้ผลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ ที่ได้วางไว้ ตลอดจนส่วนราชการท้องถิ่น (Local Government Units) ก็ต้องวางแผนและโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินงานภายในบริเวณของท้องถิ่นซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยงานและโครงการที่ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการนั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม

(2) กระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) ซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นผู้จัดหารายได้ให้รัฐบาล และควบคุมการใช้จ่ายตามงบประมาณของโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล

(3) คณะรัฐมนตรี (The Cabinet) ซึ่งมีอำนาจในการพิจารณา และอนุมัติโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เชิงอรรถ

^๑ประกาศของคณะปฏิวัติ, ฉบับที่ 57, วันที่ 27 มกราคม พ.ศ.2502 มาตรา 4.

^๒ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, การเมืองระบบพหุชนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ, หน้า 365-366.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า 364-367.

^๔สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2533 หน้า 4.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-9.

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า 10-12.

^๘พ.ร.บ.ส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ.2497 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 71 ตอนที่ 64 ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2497, หน้า 1503-1514.

^๙ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 31 ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤษภาคม 2501 ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 75 ตอนที่ 101 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2501, หน้า 5.

^{๑๐}ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 33 ประกาศ ณ วันที่ 5 ธันวาคม 2501 ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับพิเศษ เล่ม 75 ตอนที่ 103 ลงวันที่ 5 ธันวาคม 2501, หน้า 1-5 และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 47 ประกาศ ณ วันที่ 12 มกราคม 2502 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 76 ตอนที่ 7 ลงวันที่ 12 มกราคม 2502, หน้า 1-2.

^{๑๑}พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ.2503, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 77 ตอนที่ 88 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2503, หน้า 865-881.

เชิงอรรถ (ต่อ)

^{๑๖}พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ.2503, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 79 ตอนที่ 12 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2505, หน้า 1-19.

^{๑๗}สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงบประมาณ 25 ปี, หน้า 32.

^{๑๘}ไพศาล ชัยมงคล, ประวัติการแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ, หน้า 8.

^{๑๙}สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงบประมาณ 25 ปี, หน้า 32-33.

^{๒๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

^{๒๑}สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงบประมาณ 36 ปี, หน้า 196.

^{๒๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า 191-193.

^{๒๓}ดู บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ประวัติการดำเนินงานในรอบ 17 ปี 1959-1976, หน้า 1-3.

^{๒๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-13.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย